***Δύσκολες Νύχτες*:**
Άρθουρ Μίλλερ, *Δεν θυμάμαι τίποτα*
Ιάκωβος Καμπανέλλης, *Οι δύσκολες νύχτες του κυρίου Θωμά*
Θέατρο Εξαρχείων

Η δύσκολη δύση της ζωής αποτελεί τον θεματικό άξονα και στην παράσταση του Θεάτρου των Εξαρχείων. Όμως εδώ, τα μονόπρακτα του Μίλλερ και του Καμπανέλλη πυκνώνουν τα ρεαλιστικά καθέκαστα, τόσο στο ποιητικό, όσο και στο πολιτικό επίπεδο, τόσο που συνιστούν εκρηκτικά μείγματα χωρίς ίχνος απ'την παλιομοδίτικη φλυαρία και το μελοδραματικό τόνο του Φουτ.

Ο Μίλλερ κι ο Καμπανέλλης είναι πέραν πάσης αμφιβολίας συνοδοιπόροι στην ίδια δραματουργική πατρίδα που απλώνεται από την αχανή Αμερική έως την μικρή Ελλάδα. Πρόκειται για δυο μείζονες συγγραφείς του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα –και μόνο το διαφορετικό εύρος των γλωσσών τους ευθύνεται για τη διαφορά της παγκόσμιας διάδοσής τους. Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης, ως αδιαμφισβήτητος «πατέρας του μεταπολεμικού νεοελληνικού θεάτρου», έχει καταδικαστεί να υποβαθμίζεται ως μείζων δραματουργός, ενώ αν εγκύψουμε με αυστηρά κριτήρια στο έργο του, οφείλουμε να παραδεχτούμε πως δεν πρόκειται για συγγραφέα «καλόν εις τα καθ'ημάς», αλλά «κάλλιστον εν γένει».

Στο μονόπρακτο *Δεν θυμάμαι τίποτα* του Μίλλερ, η μοναξιά των ηρώων υπογραμμίζεται τόσο από την ύπαρξη ενός κοινού παρελθόντος, όσο και από την αντιπαράθεση άρρενος και θήλεος που όμως δεν συνιστούν ζεύγος. Ο θάνατος είναι παρών στη μορφή του νεκρού συζύγου-συνοδοιπόρου και μέλλων στη διαρκή απουσία της προσδοκίας και στην ευφυώς προσδιορισμένη επαναληπτικότητα. Επίσης, διάχυτη είναι η υψηλή ειρωνεία, ευθεία και «πολιτικότατη» εκ μέρους του ανδρός, υποφώσκουσα και εκπλήσσουσα στο συναισθηματικό βάθος υπό την επιφανειακή αλλεργία της γυναικός.

Ο Τάκης Βουτέρης είναι ηθοποιός που διαχειρίζεται αριστοτεχνικά την ειρωνεία. Έδωσε τον Λήο ουσιαστικά, ισορροπώντας ένα βαθύ πόνο και μιαν ειδική ευαισθησία κάτω από την επιφάνεια του εγκεφαλικού κυνισμού. Δίπλα του, η Αφροδίτη Γρηγοριάδου, έφτιαξε την Ελεονόρα με αφρώδη υλικά, αφήνοντας λίγο αλλά πυκνό χώρο στη ρωγμή της απελπισίας. Μια ηρωΐδα του μπουλβάρ που, αρνείται τη μνήμη που τη στοιχειώνει, πνίγει στο ουΐσκυ την ερημία και γαντζώνεται από τον άνδρα σαν ναυαγός με ελάχιστες απαιτήσεις.

Ο μονόλογος *Οι δύσκολες νύχτες του κυρίου Θωμά* του Καμπανέλλη αποθεώνει τη νεανικότητα του συγγραφέα, που στην τεχνική του ωριμότητα φιλοτεχνεί μιαν ανάλαφρη τραγική παιδιά για την ερημία του γήρατος, διαλάμπουσα με το λεπτό χιούμορ της και βαθύτατη στο ρίγος της συγκίνησής της. Ο Θωμάς του Καμπανέλλη εκκινεί από τα ρεαλιστικά καθέκαστα της τρίτης ηλικίας για να μιλήσει ποιητικά για τον άνθρωπο και τη μοίρα του, τη συντροφικότητα και την αδυσώπητη ανάγκη για επαφή, τα δικαιώματα της ζωής ως την τελευταία στιγμή της. Το θέατρο του Καμπανέλλη παραμένει ιθαγενές, τείνει διαρκώς στην αφαίρεση και εξορύσσει αδάμαντες από την πανανθρώπινη κοινή μοίρα.

Ο Βουτέρης, σ'έναν από τους καλύτερους ρόλους του, έδωσε φτερά σ'ένα κείμενο κομμένο και ραμμένο πάνω στο υποκριτικό του στίγμα. Συνδιαλέγεται με μια νεκρή, σχολιάζει και διεκδικεί, παραιτείται και αγωνιά να ενεργοποιηθεί, αιμάσσων και ανάλαφρος, διαβάτης της ζωής που εγκιβωτίζει όλες τις ηλικίες.

Παράλληλα, η σκηνοθετική του μπαγκέτα δεν φαίνεται πουθενά, καθώς αφήνει τα δύο έργα να συνδιαλέγονται με λιτότητα επιτυγχάνοντας ενότητα ύφους στο θέμα, τις

σχέσεις και τις καταστάσεις, χωρίς ίχνος εξωτερικής συρραφής, έχοντας εντοπίσει με ακρίβεια τη συγγένεια έργων και συγγραφέων.
Στοιχειώδη, ακριβή και λειτουργικά τα –δύο σε ένα περιστρεφόμενο- σκηνικά που έφτιαξε ο Άγγελος Αγγελή και σημαίνουσες στη δραματουργική συνομιλία τους με τα κείμενα οι μουσικές παρεμβάσεις του Πλάτωνα Ανδριτσάκη.